

practices in the organization of diagnosis and training of gifted children in the advanced countries of the European Union in educational practice, in particular: a comprehensive approach to the discovery of giftedness; to increase the effectiveness of studying foreign languages, starting with preschool institutions; work with gifted children in families; use in educational process of innovative technologies (informational, interactive, media technologies) and approaches (research, individual); developing training programs for gifted individuals. It is noted, however, that, while introducing the experience of foreign countries in identifying and teaching gifted children, it is necessary to maintain the best domestic educational traditions at the same time.

Key words: *gifted children, preschool age, countries of the European Union, introduction of best practices in the educational practice of Ukraine.*

УДК 377.36

**КРОСКУЛЬТУРНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

RENATA BRZEZIŃSKA, doctor, Director of Pedagogical Institute of Cuiavian University in Włocławek, Poland, e-mail: pedagogia1@wp.pl

О.А.БІДА, доктор пед. наук, професор, професор кафедри початкової освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, e-mail: tetyanna@ukr.net

І.І.ОРОС, доктор філософії, ректор Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II, e-mail: ildiko@kmf.uz.ua

Анотація. У статті розглядається кроскультурна підготовка майбутніх фахівців в умовах глобалізації. Наголошено на чотирьох основних елементах культури: поняття, відносини, цінності, правила та норми. Кроскультурні комунікації розглянуто з двох аспектів: співробітництво у міжнародному туризмі та просування національного туристичного продукту на міжнародному туристичному ринку. З'ясовано, що важливою професійною якістю сучасного фахівця стає здатність до здійснення професійного спілкування іноземною мовою, яке не може бути ефективним без знання правил і норм кроскультурної комунікації. Культура є комплексом суб'єктивних і об'єктивних, які обов'язково мають засвоюватися в процесі кроскультурної освіти та використовуються в повсякденній орієнтації. Найважливіша функція культури – це те, що вона є способом, за допомогою якого суспільства вирішують проблеми.

Ключові слова: культура, кроскультурна підготовка майбутніх фахівців, кроскультурні комунікації, кроскультурна освіта, умови глобалізації.

Актуальність (Introduction). Однією з характерних ознак глобалізації є взаємодія як окремих людей, так і окремих цивілізацій. При такій взаємодії часто виникають проблеми кроскультурного характеру.

Мета (Purpose). Метою даної статті є розглянути кроскультурну підготовку майбутніх фахівців в умовах глобалізації. З'ясувати, що є важливою професійною якістю сучасного фахівця.

Методи (Methods). Теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури).

Результати (Results). Культура складається з чотирьох основних елементів:

✓ **Поняття (концепти).** Вони містяться головним чином у мові, завдяки їм стає

можливим упорядкувати досвід людей.

✓ *Відносини*. Культури не тільки виділяють ті чи інші частини світу за допомогою понять, але також виявляють, як ці складові частини пов'язані між собою: у просторі та часі, за значенням, на основі причинної обумовленості.

✓ *Цінності*. Це загальноприйняті переконання щодо цілей, до яких людина повинна прагнути. Вони складають основу моральних принципів. Різні культури можуть віддавати перевагу різним цінностям, і кожен суспільний лад визначає, що є цінністю, а що ні.

✓ *Правила та норми*. Ці елементи регулюють поведінку людей відповідно до цінностей певної культури [1].

Кожна з цих складових має надзвичайно важливу роль у створенні культурного іміджу та туристичної привабливості будь-якої країни.

Культура, як і будь-який інший соціальний феномен, виконує певні функції у суспільному житті [2].

Кроскультурні комунікації можна розглянути з двох аспектів: співробітництво у міжнародному туризмі та просування національного туристичного продукту на міжнародному туристичному ринку. Іншими словами, найважливішими для туризму є сфери діяльності кроскультурного менеджменту та маркетингу.

У контексті кроскультурної підготовки майбутніх фахівців важливим є дистанційне навчання, яке можна розглядати з двох позицій: 1) з позиції обміну інформацією між викладачем і студентами; 2) з позиції комунікацій між викладачем і студентами [3; 10].

Дистанційне навчання при кроскультурній підготовці майбутніх фахівців розглядається як основа самоосвіти, що передбачає стійку мотивацію студента щодо власного навчання, самостійного здобування кроскультурних знань, а також певний рівень самоорганізації особистості.

На думку А. Солодкої, кроскультурна інтеракція, фіксує спілкування суб'єктів освітнього процесу на соціокультурному, міжособистісному і внутрішньо особистісному рівнях та виступає механізмом корекції їх поведінки [4].

М. Беннетт розглядає кроскультурне навчання як зростання у студентів усвідомлення суб'єктивного культурного контексту, що включає суб'єктивність власного світогляду, розвиток вищої здібності компетентно взаємодіяти в різних культурних контекстах [5].

Слід зазначити, що кроскультурне навчання майбутніх фахівців в освітньому процесі ВНЗ: має бути спрямоване на розвиток кроскультурних знань та умінь; має сприяти вирішенню проблеми культурної парадигми суспільства, що орієнтує на універсальність знань; у студентів повинні бути сформовані вміння діалогового вирішення конфліктів у кроскультурному середовищі та полікультурному суспільстві; у студентів мають бути сформовані навички використання сучасних ІКТ, Інтернет-сервісів для ефективного виконання професійних обов'язків у кроскультурному просторі [6].

Впровадження дистанційного навчання у систему кроскультурної підготовки майбутніх фахівців, на нашу думку, буде міцним підґрунтям для міжнародної освіти студентів (можливість навчатися за кордоном, проходити підвищення кваліфікації, брати участь в освітніх конкурсах, конференціях, тренінгах тощо) [7].

Міжнародна освіта полягає в тому, що передбачає постійне відстеження ефективних стратегій і тактик підвищення якості освіти за кордоном, котрі можна адаптувати до вітчизняної системи освіти, і використання дистанційного навчання студентів в українських ВНЗ, які здійснюють підготовку студентів.

Зокрема, у ВНЗ, які здійснюють підготовку майбутніх фахівців, актуальним стає формування кроскультурної компетентності випускників, що виявляється у розумінні специфіки кроскультурних відносин, які виникають у полікультурному просторі.

Важливою професійною якістю сучасного фахівця стає здатність до здійснення професійного спілкування іноземною мовою, яке не може бути ефективним без знання правил і норм кроскультурної комунікації. Кроскультурна комунікація, як правило, відбувається в умовах культурних відмінностей, а отже, важливо ознайомити майбутніх фахівців з особливостями цієї культури, мова якої вивчається, і з представниками якої майбутнім фахівцям доведеться вступати у міжкультурну мовленнєву взаємодію.

Формування кроскультурної компетентності передбачає здатність до кроскультурної комунікації в області майбутньої професійної діяльності, а також створення умов для засвоєння студентами специфіки кроскультурних відносин, а саме: відмінностей в структурах мовленнєвих актів рідної та виучуваної мов і культур, системи цінностей, особливостей вербальної та невербальної поведінки відповідно до норм культури. Період професійної підготовки є найбільш сприятливим для формування компетентної особистості, готової успішно вирішувати різні питання в сфері міжнаціональної взаємодії.

Сучасні фахівці мають розуміти культуру не тільки своєї країни, а й інших народів, культуру людства в цілому.

Ця проблема диктує необхідність мислити глобально, формувати у студентів толерантне ставлення до культури інших етносів. Саме розуміння культури інших народів веде до адекватного ставлення до чужих традицій, звичаїв і цінностей.

Для існування і розвитку культури в суспільстві повинна бути культурна обізнаність, крім того, створені умови для існування полікультурного середовища, що охоплює не тільки вітчизняні культурні цінності, а й цінності, що належать усьому людству. І таким шляхом досягається міжкультурне порозуміння [8].

Дослідження в області соціолінгвістики виявили, що для повноцінного спілкування іноземною мовою необхідно не тільки вміння володіти мовним матеріалом, а й володіння позамовними знаннями, пов'язаними з культурою та звичаями цієї спільноти. Незнання цього позамовного матеріалу є перешкодою у спілкуванні і викликає непорозуміння [9].

Як відомо, культура є комплексом суб'єктивних і об'єктивних, які обов'язково мають засвоюватися в процесі кроскультурної освіти та використовуються в повсякденній орієнтації. Найважливіша функція культури – це те, що вона є способом, за допомогою якого суспільства вирішують проблеми.

Будь-яка послідовність явищ у часі і будь-яке розташування об'єктів у просторі демонструють цілісну своєрідність рідної для певної нації культури.

У широкому розумінні з паттернами культури можна пов'язувати величезну кількість особливостей людської поведінки [8].

Висновки і перспективи (Discussion). З зазначеного вище можна зробити висновок: чому вчені все частіше говорять не просто про навчання молодого покоління, а про кроскультурну освіту як індивідуальний процес розвитку особистості, що обумовлює зміну її поведінки, пов'язаної з розумінням і ухваленням культурно-специфічних форм поведінки представників інших культур.

Список використаних джерел

1. Теорія та історія світової і вітчизняної культури : підручник / Н.Я. Горбач, С. Д. Гелей, З. П. Російська та ін. – Львів : Каменяр, 1992. 166 с.
2. Головлева Е. Л. Основы межкультурной коммуникации. Ростов-на-Дону : Феникс, 2008. 224 с.
3. Муковіз О. П. Дистанційне навчання у системі неперервної освіти вчителів початкової школи: теорія та методика : монографія. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2016. 393 с.
4. Солодка А. Міжнародна освіта та кроскультурне навчання в американському освітньому просторі. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2016. № 4. С. 176-183.
5. Bennett M. J. A developmental approach to training for intercultural sensitivity. A International Journal of Intercultural Relations. 1986, vol. 10. P. 179–196.
6. Сідоров В. І. Розробка крос культурного веб-квесту для підготовки майбутніх фахівців галузі туризму. Proceedings of the International Scientific Conference «Modern Methodology of Science and Education» September 18, 2017, Warsaw, Poland Vol. 2
7. Кухаренко В. М., Сиротенко Н. Г. Дистанційне навчання – педагогічна технологія ХХІ сторіччя. Комп'ютерно орієнтовані системи навчання: збірник наукових праць. 2001. Вип. 4. С. 11–15.
8. Дем'яненко О. Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови. Проблеми підготовки сучасного вчителя №6 (Ч. 1), 2012. С. 167-172.
9. Емельянов Ю. Н. Основы культуральной антропологии. СПб., 1994. 270 с.
10. Кучай А. В. Формирование информационной компетенции – одна из ведущих задач подготовки будущего учителя. Вектор науки Тольяттинского государственного университета. – Серия: «Педагогика и психология». 2010. – № 1(1). – С. 23-25.

References

1. Teoriya ta istoriya svitovoyi i vitchyznyanoyi kultury [Theory and history of world and national culture]: pidruchnyk / N. YA Horbach, S. D. Heley, Z. P. Rosiyska ta in. Lviv : Kamenyar, 1992. 166.
2. Holovleva E. L. (2008) Osnovy mezhkulturnoy kommunykatsyy [Basics of Intercultural Communication] / E. L. Holovleva. Rostov-na-Donu : Fenyiks, 224.
3. Mukoviz O. P. (2016) Dystantsiynе navchannya u systemi neperervnoyi osvity vchyteliv pochatkovoyi shkoly [Distance learning in the system of continuous education of primary school teachers: theory and methodology]: teoriya ta metodyka : monohrafiya / O. P. Mukoviz. Uman : Vydavets "Sochinsky M. M.", 393.
4. Solodka A. (2016) Mizhnarodna osvita ta kroskulturne navchannya v amerykanskomu osvitnomu prostori [International Education and Cross-Cultural Studies in the American Educational Space]/ A. Solodka // Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatyuka. Seriya: Pedahohika. № 4. 176-183.
5. Bennett M. J. A (1986) Developmental approach to training for intercultural sensitivity / M. J. Bennett // A International Journal of Intercultural Relations., Vol. 10. 179–196.
6. Sidorov V. I. (2017) Rozrobka kros kulturnoho veb-kvestu dlya pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv haluzi turyzmu [Development of a cross-cultural web-quest for the training of future specialists in the field of tourism]/ V. I. Sidorov // Proceedings of the International Scientific Conference «Modern Methodology of Science and Education» September 18, Warsaw, Poland Vol. 2.
7. Kukharenko V. M. (2001) Dystantsiynе navchannya – pedahohichna tekhnolohiya KHKHI storichchya [Distance learning - pedagogical technology of the XXI century]/ V. M.

Kukhareno, N. H. Syrotenko // Kompyuterno oriyentovani systemy navchannya : zbirnyk naukovykh prats. Vyp. 4. 11–15.

8. Demyanenko O. (2012) Formuvannya kroskulturnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv inozemnoyi movy [Formation of crosscultural competence of future teachers of a foreign language]/ Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelya №6 (CH. 1), 167-172.

9. Yemel'yanov YU. N. (1994) Osnovy kul'tural'noy antropologii [Fundamentals of cultural anthropology]/ YU. N. Yemel'yanov. SPb. 270.

10. Kuchay A. V. (2010) Formirovaniye informatsionnoy kompetentsii – odna iz vedushchikh zadach podgotovki budushchego uchitelya [Formation of information competence - one of the leading tasks of preparing the future teacher]/ A.V. Kuchay // Vektor nauki Tol'yattinskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya: "Pedagogika i psikhologiya". № 1(1). 23-25.

КРОССКУЛЬТУРНАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Рената Бжежиньска, Е.А. Бида, И.И. Орос

Аннотация. В статье рассматривается кросскультурная подготовка будущих специалистов в условиях глобализации. Отмечено четыре составляющих культуры: понятие, отношения, ценности, правила и нормы. Кросскультурные коммуникации рассмотрен с двух аспектов: сотрудничество в международном туризме и продвижения национального туристического продукта на международном туристическом рынке. Выяснено, что важным профессиональным качеством современного специалиста становится способность к осуществлению профессионального общения на иностранном языке, не может быть эффективным без знания правил и норм кросс коммуникации. Культура представляет собой комплекс субъективаций и объективаций, которые обязательно должны усваиваться в процессе кросс образования и используются в повседневной ориентации. Важнейшая функция культуры - это то, что она является способом, с помощью которого общества решают проблемы.

Ключевые слова: культура, кросскультурная подготовка будущих специалистов, кросскультурные коммуникации, кросскультурное образование, условия глобализации.

CROSS-CULTURAL PREPARATION FOR FUTURE FACTORS IN GLOBALIZATION CONDITIONS

Renata Bzhezhinska, E.A. Bida, I.I. Oros

Abstract. The article deals with cross-cultural preparation of future specialists in the conditions of globalization. There are four basic elements of culture: concepts, relationships, values, rules and norms. Cross-cultural communication is considered from two aspects: cooperation in international tourism and promotion of a national tourist product on the international tourist market. It is revealed that the important professional qualities of a modern specialist is the ability to carry out professional communication in a foreign language, which can not be effective without knowledge of the rules and norms of cross-cultural communication. Culture is a complex of subjections and objectivations, which must be mastered in the process of cross cultural education and used in everyday orientation. The most important function of culture is that it is a way in which societies solve problems.

Key words: culture, cross-cultural preparation of future specialists, cross-cultural communication, cross-cultural education, conditions of globalization.